

Rosti (Rosenbaum) Iván

A fiúárvaház (Fasor) növendékei

1937 augusztusában születtem Budapesten. Édesapámat hétéves koromban láttam utoljára, amikor a 16-18 éves fegyveresek a felsorakoztatott családokat a Klauzál térre vitték a → csillagos házból, ahol szétválasztottak minket. A férfiakat onnan → munkatáborba vitte transzport, több levelét őrzöm, amelyeket a theresienstadti → koncentrációs táborból küldött nekünk. Édesanyámat a Kerepesi úti ügetőpályára kísérték, onnan indították a nők → deportálását. Édesanyám szerencsésen kiszökhett a hosszú várakozás alatt, aznap keresésemre indult és önként bevonult a → gettóba. Én akkor a többi gyerek csoportjában egy zsidó felnőtt (talán rabbi) növendékeként a Klauzál tér után a gettóba juthattam. Édesanyám ott látott meg a Wesselényi utca 36-ban. 1945-ben együtt szabadultunk fel a gettóban.

Közel a fasorhoz, az erzsébetvárosi Damjanich utcában laktunk 1945-től. Édesapám a lágerből nem tért vissza, édesanyám 1946-ban félárvaként beadott a ► Pesti Izraelita Hitközség Fiúárvaházába. A Vilma királynő úti otthon bennlakója voltam 1952 tavaszáig. Abban az évben végeztem el a 8. általánost és a fasori épületünket államosították.

Amikor 9 évesen árvaházi növendék lettem alig 35 kilós voltam, kerültem a verekedést. Jó szoprán hangom volt, a zsinagóga énekkarának szólistája voltam évekig. → Lisznyai Gábor játszott az orgonán és az egyházi énekeket is betanította, holott nem tudott héberül. Az volt a módszere, hogy latin betűkkel, fonetikusán kimásolta a kórustagok szólamait, és rendszeresek voltak a próbáink. Az 1950-es → bár micvó idején is így memorizáltam a kötelező imákat. A próbáinkat kedveltem, mert ellóghattam az imák tanulása előtt.

Csoportkép Galla Miklós nevelőről és bennlakó növendékekről
Felső sor: Strasszer, Tóth Gabi, Darvas Dani, Bársony Zoli, Jónás Andris Rosti Iván
Középen: 1. és 2. nem ismert, Galla Miklós nevelő, nem ismert, Groszmann.
Alul (ülnek): Pollák, Pollatsek, Piszker Iván

Máig emlékszem több egykori növendéktársam nevére. A képeinket nézve magam előtt látom a közeli barátaim arcát: Tóth Gabit, Darvas Danit, akikkel a tanulószoba asztalánál együtt voltunk évekig. Emlékszem a tintatartóra, az acélhegyű tollra, a négy kihajtható ülésre is, azok helyet adtak a közlekedésre a tanulószobánkban.

Kegyelettel emlékezem az árvaház nevelőire: → Kaldizsár Sándorra, → Galla Miklósrá, → Wolf Imrére és mindarra, amit 1946 és 1952 között közösen átéltünk. A mintegy 28-35 ágyas hálóteremben vaságyaink voltak. Minden héten kötelező volt a fertőtlenítés, a fürdés után (péntekenként) kaptunk tiszta ruhákat. Én is voltam az intézet betegszobájában szinte minden gyerekbetegséggel. A betegszoba ablaka az árvaház udvarára nyílt, és amikor a srácok vidáman focizhattak, én az ablakon át kilógtam játszani.

Kis kitérő: Édesapám a háború előtt az akkori Vasasban igazolt focista volt és sok cselre megtanított. A családuink a rémuralom előtt a Peterdi utcában lakott, a Ligetben együtt kergettük a labdát sok alkalommal. Később sokat gondoltam rá, amikor a Vörös Meteor kézilabda csapatában játszottam, kapusként.

Maradandó élményünk a nyaralás Tahiban, bizony megdézsmáltuk a szomszédok gyümölcsfáit, konyhakertjét. Az épülethől egyenes út vezetett a Dunáig, a szabadidős nyári programok főként úszással, focizással teltek.

A hat év alatt talán egyszer kaptam (jól megérdemelt) pofont Wolf Imre tanár úrtól, amikor annyira belefeledkeztünk a játékba, hogy dél helyett csak késő délután értünk a nyaralóba vissza és már arra gondolhattak, hogy a Dunába fulladtunk! Persze sok egyéb fegyelmezésre is emlékszem, ha a Wolf tanár úr megharagudott, akkor éjszaka riadó volt, csuklógyakorlatot tartott a folyóson, pl. békaügetéssel. Büntetés volt az is, ha a család hiába várta a hét végén a gyereket, a vétkes bennlakók nem kaptak kimenőt szombat délutántól vasárnap estig, hanem a Fasorban maradtak, intézeti kosztón.